EQUMENIAKYRKAN

Fem år senare – så blev det

Tre samfund bildade Equmeniakyrkan. Namnet kom lite i efterhand, kyrkoledarna också, men kyrkan har funnits i fem år. Blev det en ny kyrka, eller en sammanslagning? Är den liberal eller lättkonservativ? Vann metodismen?

I juni 2011 bildades det som kom att bli Equmeniakyrkan.

Att försöka greppa Equmeniakyrkan är som att fånga ett moln.

Jag går till kyrkor, deltar i gudstjänster, betraktar på lite avstånd. Läser grunddokument, lyssnar på korridor-snack, pratar med anställda på central och lokal nivå. Pratar med sådana som slutat, med folk utanför: hur ser Equmeniakyrkan ut från där de står? Kollar i kommunikationskanaler och konferensuppläggg: vilka sånger väljs, med vilka ord talar man om tron? Vilka ord används inte?

Och sedan ... har jag inte greppet, men berättelser och bilder. De överlappar varandra, de går isär, och bildar någon sorts mosaik.

Gång på gång har det strukits under, med tjocka streck: Equmeniakyrkan är inte en sammanslagning, den är ny, om än startad av tre gamla samfund.

"Det var väl en del retorik i det där", säger Göran Zettergren, som var missionsföreståndare i Missionskyrkan, och så poängterar han att förnyelsen kommer, efterhand. Fler säger så: det spirar något. Nystarten blev ett bra tillfälle att tänka över hur man är kyrka, lokalt. Andra är besvikna, hade velat ha mycket större ändringar mot förr. Eller mindre.

VAD MAN ser beror på utsiktspunkten, poängterar Tomas Boström, trubadur och pastor i Värdklockans kyrka i Visby. Han utgår från sin plats, i den gamla metodistförsamlingen, och är så positiv att det sprakar i luren.

– Visst är Equmeniakyrkan något nytt, och vi njuter av att den metodistiska historien präglar mycket. Det blev ju en kyrka, inte en förening, och det sociala evangeliet följer med.

Så metodismen vann?

– O ja, ingen tvekan. Metodistkyrkan hade inte överlevt i Sverige till 2016, Equmeniakyrkan är en mycket bättre förvaltare av det arvet.

Kombinerat med demokratitraditionen från Missionskyrkan och frihetsådran i baptismen – som han i och för sig velat ha mer av – blir det här fint. Och det är kombinationerna som är det nya, menar Tomas.

ANDREAS MÖLLER håller med. Han har baptistbakgrund, sitter i kyrkostyrelsen och är pastor i ekumeniska Valsättrakyrkan i Uppsala. Han tycker det börjar ta sig nu, säger han.

– Nu kommer ju församlingar själva på att man vill visa att man tillhör något nytt, det är en poäng. Och jag tycker det är en bra utveckling att vi börjar prata mer om våra rötter, i början fanns ju en idé om att inte göra det, men det är bara om man vet var man varit som man kan sluta gå i cirklar.

Riktningen är nog en bred, i huvudsak mer liberal kyrka, säger han. Och alla traditionerna har både gett upp saker och vunnit mycket, påpekar han, som andra.

Det är nog samtidigt sant och den berättelse som behövs.

Arven aktualiseras när diskussionerna om kyrkans innehåll kommer igång. Under våren har dopfrågan bränt till, inför att kyrkokonferensen i maj ska ta beslut om en ekumenisk överenskommelse med Svenska kyrkan. En del från baptistiskt håll har upprörts. Andreas Möller säger att han inte själv skulle kunna skriva under ett lokalt samarbetsavtal, men ändå vill ha en nationell överenskommelse, så att andra kan använda den.

PÅ KYRKOKONFERENSEN läggs också den nya handboken fram. Anneli Sandberg är pastor i Karlstad och har varit med och jobbat med den, och berättar om god respons under tiden – kanske för att boken inte levererar ordningar utan ger redskap för hantverket att göra gudstjänst, säger hon. Hon jämför med den liturgiska klädsel som lanserades för ett år sedan.

– Jag vet ingen som säger att man vill använda den, att den känns bra. Det är en symbol, och sänt är viktigt i det skede vi står i nu, när vi börjat släppa det här med att se oss som missionsförbundare, baptister eller metodister.

En gudstjänsthandbok blir också en symbol. Om den landar bättre än den klarblå klädseln för pastorer och diakoner är det kanske för att den rymmer valmöjligheter, olika kombinationer, tänker Anneli Sandberg.

– Det nya är möjligtvis att man blandar, tidigare polariseringar verkar upplösas. Det finns konservativa karismatiker som bejakar homosexuellas rätt att gifta sig. Man är pragmatisk, helt enkelt, och kanske är det vad som blir Equmeniakyrkans kännetecken.

En pragmatisk kyrka, alltså? "Lagom", säger Göran Zettergren, och förklarar det som att livet självt, med sina gråskalor, får plats.

På den svenska kyrkokartan har Equmeniakyrkan en sorts mittenposition. Teologiskt liberalt, om man tänker att evangelikaler och pingstvänner är konservativa. Det säger något om var man står i förhållande till andra kyrkor – en del tycker sig se nästan bara kontakter med andra frikyrkor, andra ser en ständig anpassning till Svenska kyrkan. Det säger också något om församlingssyn, gränssättande och hur man talar om tron. Kanske säger det mer om vilken tro det finns utrymme för, än om hur kyrkan uttrycker tro.

OM MAN verkligen kunde definiera den där positionen på kyrkokartan skulle man se hur den sträcks ut av lokala variationer, centralt agerande och formuleringar i grunddokumenten.

Och av hur Equmeniakyrkan presenterar sig, publikt. På hemsidan till exempel – jag går in där, här ska väl bilden av kyrkan finnas?

I så fall präglas den av engagemanget för andra, det syns i information om internationellt arbete och insatser för nyanlända flyktingar. Kyrkan presenteras i siffror: "730 församlingar" är en fingervisning om att den lokala nivån är grejen – det är ju där man möts.

Överst på hemsidan finns Equmeniakyrkans vision: "En kyrka för hela livet, där mötet med Jesus Kristus förvandlar – mig, dig och världen".

En vision är ju ett "vad vi skulle vilja", men här står formuleringen en utan sådana förbehåll, och då blir den något annat. Ett påstående. En slogan. Kanske ett löfte.

ULRIKA SVALFORS är universitetslektor i teologi, hon gör en snabb textanalys:

Ledartrojkan som lade grunden: Christian Ahlsted (Metodistkyrkan) Karin Wiborn (Baptistsamfundet) Göran Zettergren (Missionskyrkan).
FOTO: MIKAEL M JOHANSSON

Ledartrojkan i dag: Lasse Svensson (från Metodistkyrkan) Olle Alkholm och Sofia Camnerin (båda tidigare Missionskyrkan.
FOTO: MIKAEL M JOHANSSON

Ny kyrka – nya skyltar.

– Det blir ganska anspråksfullt. Ordet "förvandlar" ger en magisk ton, som att det här är bortom ens egen påverkan. Och så ligger det ju i formuleringen att det här mötet med Jesus Kristus, som du behöver och inte har upplevt, ska ske i kyrkan.

Längre ner på hemsidan, under rubriken "Mötet med Jesus", finns några personliga berättelser. De berättar om direkta gudomliga tilltal, om hur Gud sett till att lägenheter blivit lediga, om Jesus Kristus förvandlar – i hjärtat – här är kanske exemplen på den där förvandlingen som visionen talar om? Språket för tron är pietistiskt, kommenterar Ulrika Svalfors: innerligheten betonas, det handlar om "jag och Jesus", och tron sägs handla om att bli mer och mer lik Jesus.

Mycket Jesus blir det, ganska ofta utan bestämningen "Kristus" – det betyder något – och när jag läser en avdelning med frågor och svar slås jag alltmer just av det som inte står. Om syn på homosexualitet eller andra religioner skriver man – väldigt korrekt – att det finns olika uppfattningar i kyrkan, men när frågorna handlar om Jesu andra tillkommelse eller människans eviga liv finns ingen antydan om att man kan förstå och tolka detta på olika sätt.

Vad betyder det att Jesus kommer tillbaka? Inte nödvändigtvis att han landar i rum och tid. Och självklart lämnar en hemsida över till läsaren att tolka, och samtalet förs bättre i verkliga livet än på webben – men när presentationen stannar vid den enkla, konkreta bilden blir det lite av ett ställningstagande i sig: så här är det, frågorna till texten behövs inte. "Bibliciskt", säger Ulrika Svalfors.

> »Gränserna är sannerligen inte tydliga. Pragmatism åt alla håll.

MAN KAN se det från andra håll: kanske innebär detta att fromheten äntligen får formuleras utifrån känsloråd och upplevelser. Var man än står gäller nog att det språk för tron och de bilder av världen och Gud som kyrkan lyfter fram säger något om avsändaren.

Equmeniakyrkan efter fem år är väldigt ung, förstås. "Om 50 år har vi kanske en tydligare roll", säger Göran Zettergren lugnt.

Men vad kan man se nu? En diakonalt aktiv och välkomnande kyrka, där nyanlända i Sverige får plats. Som lovar förvandling, men kanske snarare hoppas på den. Som är medvetet spretig i sin fromhet, med Sanctus och kyrkokonferensgudstjänster med "programledare" och lovsångsteam. Med en ungdomsrörelse som utbildar sina ledare tillsammans med de mest konservativa i svensk kristenhet och en biträdande kyrkoledare som skriver kontroversiell och progressiv försoningsteologi. En kyrka som ofta bjuder in talare från andra sammanhang till sina arrangemang, i sitt sökande efter identitet. Som driver projekt om vetenskap och kristen tro och Alphakurser, med tillväxttänkande, små scoutgrupper och alldeles vanligt kyrkkaffe.

Möjligen är alla dessa delar kombinerbara med varandra.

Gränserna är sannerligen inte tydliga. Pragmatism åt alla håll. Och vad som saknas beror på vem man frågar. Entreprenörskap och tal om Jesus, säger någon. Teologisk fördjupning, säger en annan. Flera jag talar med säger att de hoppas höra mer av Equmeniakyrkan i den offentliga debatten. Elisabeth Sandlund på tidningen Dagen säger det rakast:

– Equmeniakyrkan tar inte för sig så mycket som man borde, med tanke på att man är en större aktör än grundarsamfunden var. Det finns mindre samfund som är betydligt mer på hugget när det gäller att debattera både kristenheten och samhällsfrågor.

DAVID BERJLUND

Den blå roben, den nya liturgiska klädseln som lanserades för ett år sedan, blev omdiskuterad.
FOTO: MIKAEL M JOHANSSON

På nationell nivå är allt nytt

Olle Alkholm är biträdande kyrkoledare, en i Equmeniakyrkans ledartrio sedan 2012. Trion var definitivt ny, både personerna – ingen av dem hade varit ordinarie samfundsledare tidigare – och formen, något helt annat än den "profetiska entreprenör", som ibland efterlystes, i diskussionen för fem år sedan.

Olle Alkholm, biträdande kyrkoledare, beskriver Equmeniakyrkan som en Jesuscentrerad kyrka.
FOTO: MIKAEL M JOHANSSON

Men har kyrkan i stort blivit något nytt? Olle Alkholm pekar på formalia:

– I det nationella arbetet är allt nytt, i någon mening. Formellt är det ju inte en fusion, de gamla samfunden fortsätter, med sin avvecklingsprocess. Men för församlingarna är det sedan nytt om man låter det vara nytt. Vi fattade inga beslut som tvingade någon lokal församling att göra något.

INTERVJUN

Det där gör att arbetet går i olika takt, och blir spretigt. Och frågorna om arvet och vägen framåt hänger med, som de gjort hela tiden.

– Inför bildarmötet 2011 satt 500 församlingar och funderade på vad kyrkan skulle bli. Det var fantastiskt, men svårt. Ofta frågade man, då också, vad som var nytt i det här, samtidigt som man sa "vi känner inte igen oss".

I artikeln på föregående uppslag säger Tomas Boström att metodisterna vann – Olle säger att församlingarna som kom från Metodistkyrkan har mött störst förändringar, i strukturen.

TILL ÅRETS kyrkokonferens kommer ett förslag om beslutsfattande – konsensus – som inte är lika mycket kopia av Missionskyrkans upplägg som tidigare, men annars är det frågorna om innehåll som tar över, när strukturerna börjar sätta sig. Olle önskar sig samtal om dopets innehåll, snarare än om tid och form, och påpekar att överenskommelsen med Svenska kyrkan inte binder någon, utan underlättar lokalt samarbete, där sänt är möjligt.

I det ekumeniska landskapet ser han Equmeniakyrkan som en fortsättning av de gamla samfunden: med mycket samarbete med andra frikyrkor och officiella dialoger med katoliker och Svenska kyrkan.

Vad säger du om det språk som presenterar Equmeniakyrkan till exempel på hemsidan?

– Människor som söker frågar inte efter ett samfund eller en

> »Ofta frågade man, då också, vad som var nytt i det här, samtidigt som man sa "vi känner inte igen oss".

hemsida. När de hittar ett sammanhang kan man föra samtal, och då är det upp till församlingen att möta dem.

– Visionen läser jag som en bön. När vi beskriver Equmeniakyrkan finns en vilja att vara tydligt kristocentrisk, eller Jesuscentrerad, om man så vill. Det väktiga är att vi får med bredden – vi har 150 församlingar som öppnat sina kyrkor för nyanlända, det syftar inte till omvändelse av dem, utan handlar om diakoni och medmänsklighet.

– Och fråga-svar-delen, den är tillkommen mycket utifrån att alla åttondeklassare i Sverige skriver om kyrkosamfund och vill ha information. Men det är klart att det kanske också är en del av en tidsanda, som handlar om snuttifiering. Det ska vara enkelt och kortfattat.

DAVID BERJLUND

En lång och kort tillblivelse

Equmeniakyrkans historia är på ett sätt väldigt lång, på ett annat kort.

Redan 1905 samlades representanter för Missionsförbundet, Baptistsamfundet och Metodistkyrkan till det första Frikyrkomötet i Stockholm. Redan då fanns tankarna på någon form av organisatorisk enhet kyrkorna emellan. På 1940-talet lanserades idéen om ett Sveriges Frikyrkoförbund med totalt åtta frikyrkor. Förslaget föll dock en bit in på 1950-talet.

Drygt tio år senare inledde Equmeniakyrkans tre grundarsamfund sonderingar som fick namnet "Tresamfundssamtalet". 1971 sade dock den nyvalda ledningen för Metodistkyrkan nej till ett samgående med hänvisning till sina internationella sammanhang.

I början av 90-talet tog Missionsförbundet och Baptistsamfundet återigen upp tanken på ett samgående. Denna gång med Svenska kyrkan som en tredje part. Det ledde till att Missionskyrkan, Karin Wiborn, Baptistsamfundet och Anders Svensson, Metodistkyrkan (officiellt då den norske biskopens ställföreträdare) samt ett antal styrelseledamöter till Tosciana för att be och samtala under några dagar. De åkte därifrån med en vision om en gemensam framtid för de tre samfunden.

kl 10.35 den 4 juni 2011 kunde mötesordförande Kjell-Arne Ottoson klubba igenom beslutet att bilda en ny kyrka.

VISIONEN PLANTERADES i Sändaren vintern 2006. Ungdomsförbunden låg då steget före, och bildade Equmenia hösten 2007. Vid den gemensamma årskonferensen i Göteborg 2008 mottog alla tre samfunden den så kallade Avsiktsförklaringen om ett samgående.

Året därpå sade alla tre "Ja" till avsiktsförklaringens förslag om att bilda en ny kyrka. Sedan pågick ett par års intensivt utrednings- och remissarbete innan de tre samfunden i Filadelfiakyrkan i Stockholm 2011 med acklamation sa "Ja" till att bilda en gemensam kyrka.

Under två år hade kyrkan interimsnamnet Gemensam Framtid. I Karlstad 2013 skulle det definitiva beslutet i namnfrågan tas, och favorit var det av kyrkostyrelsen framförda Gemensam kyrka. Men till stor överraskning för de flesta vann det under årsmötet nylanserade namnet Equmeniakyrkan årsmötets gillande.

PER ERIK LUND